

Column Jaap Peters Heelheid en Smart thinking

Op onverklaarbare wijze doet de situatie bij NedCar me denken aan Koninginnedag in Zwammerdam – een dorpje aan de Oude Rijn. In Zwammerdam is Koninginnedag een feest waar menig gemeenteraad of stadsdeelraad jaloers op is. Zouden die mensen in Zwammerdam koningsgezinder zijn? Mijn verklaring is dat Zwammerdam nog *heel* is.

Als bestuur van het lokale Oranjecomité kun je aankloppen bij iedere buurman en buurvrouw om hulp. Je staat aan de zijlijn van het voetbalveld – er is maar één club – te praten met de vader van de vriend van je zoon over het wensenlijstje voor 30 april, je trekt er €2.000 vanaf – €1.000 bijdrage van de gemeente en €1.000 via de deur-aan-deur-collecte – en je weet met hoeveel ondernemende ouders je nog moet praten om het benodigde sponsorgeld bijeen te brengen. In een dorp als Zwammerdam kan dat nog. Er zitten ongeveer 50 bedrijven op 500 huizen. In 10% van de huizen woont een ondernemer. Kom daar maar eens om in een willekeurige nieuwbouwwijk. Eén van die grotere ondernemers, met landelijke bekendheid, zei ooit: jullie de ideeën, wij het geld. En dan hebben ze in Zwammerdam nog handen en voeten ook – lees: vrijwilligers – om de gefinancierde plannetjes te realiseren. Dat is de vorm van heelheid – ideeën, geld en handen & voeten – waar ik het hier over wil hebben.

Bij NedCar hebben ze kennelijk veel minder goede ideeën. NedCar is een taakorganisatie, ze zijn alleen de handen en voeten van een ander – Smart en Mitsubishi – beleidsbepalend orgaan. Dat is vreselijk, je bent als minister-president, als directeur, als OR, als vakbond en als medewerkers volkomen machteloos als het beleidsbepalend orgaan iets ver weg van de dagelijkse realiteit heeft besloten. Martin Simon maakte bij zijn promotieonderzoek een onderscheid tussen markt- en taakorganisaties. Marktorganisaties zijn in mijn definitie nog *heel* en taakorganisaties zijn geamputeerd, het hoofd is er af en het denken is geoutsourcet aan het beleidsbepalend orgaan elders in de wereld. Dat gebeurt in het groot zoals bij Mitsubishi en Smart, maar ook in het klein zoals bij een filiaal van Blokker of bij een basisschool. De directeur (m/v) heet plotsklaps locatiemanager en dan weet je het al: de regelcapaciteit is nog beperkter. Gaat het met het grote schip mis, dan ben jij als eerste de klos om geruimd te worden. Dat is nu immers juist de bedoeling van dit type constructies. We offeren wat pionnen op om de koningin te redden.

In het TV-programma Netwerk werd gesteld dat de malaise in Limburg te wijten is aan luiheid. Denkluiheid wel te verstaan: medewerkers op de werkvloer hebben er ook een handje van: ‘daar ben ik niet voor’, is het eerste wat ze roepen als iets buiten hun functieprofiel komt. Maar de top van een taakorganisatie kent kennelijk hetzelfde probleem: ‘Goede ideeën? Daar ben ik niet voor, daar word ik niet voor betaald’. Bij NedCar is nu een principeakkoord: er komt een club van wijze mannen die moet zoeken naar vervangend werk. Na jarenlang taakorganisatie spelen, wordt er weer nagedacht over de continuïteit zoals een marktorganisatie dat iedere dag moet doen om te overleven. Natuurlijk hebben ze dat nadenken over hun eigen toekomst ook weer uitbesteed aan derden, een club van wijze mannen. Nou ja, een missertje in het proces van SMART-thinking, maar OK, de Smart loopt dan ook helemaal niet.

Nog even terug naar Koninginnedag in Zwammerdam. Op de dag voor Koninginnedag werd bekend dat er vijf lintjes zouden worden uitgereikt aan bewoners uit Zwammerdam: uniek in de roemrijke historie. Op zich al een teken van heelheid, maar het balkon van het Oude Raadhuis is overwoekerd met takken van de aanpalende plataan – een boom. Ik belde – via de een betaald 06-nummer – nog snel de Groenafdeling van de Gemeente. Kunnen jullie die plataan nog snoeien? ‘Meneer, u denkt echt dat wij dat nu nog kunnen regelen?’, sprak de receptioniste met verbazing in haar stem. Nee, dat denk ik niet, maar ik hoop het wel, anders zijn onze gedecoreerden en de wethouder ‘Dorpskernen’ niet zichtbaar tijdens de aubade en dat zou toch wel heel erg jammer zijn’. ‘Ik zorg ervoor dat u wordt teruggebeld’. Inderdaad werd ik binnen 10 minuten teruggebeld – een competente organisatie – door

de chef groenvoorziening. Hij kende de locatie, hij kende de boom, hij wist precies wat ik bedoelde, alleen jammer dat ik niet veertien dagen eerder had gebeld. Dan was het vast en zeker nog gelukt.

Uiteindelijk belde ik Nico, werkzaam als hovenier bij de gemeente, rondrijdend in zijn gele karretje en wonend in Zwammerdam. Ik legde Nico de situatie uit, hij begreep het gelijk. 'Morgenvroeg om 07.00 uur snoei ik die boom, onze gedecoreerden moeten zichtbaar zijn, wat krijgen we nou!'. Om 08.00 uur was de boom gesnoeid en het plein keurig aangeveegd met de vrijwilligers van de Vrijmarkt. Had ik niet gelijk Nico kunnen bellen? Natuurlijk, maar dat was jammer geweest van deze column. *Heelheid* heeft de toekomst en tenslotte nog een Smarttip: zelf nadenken mag ook en kost niets behalve een paar telefoontjes naar de *juiste* personen.